

Bir Uyum ve Başarı Modeli Örneği: *Nasıl Bir Beurgeoise Oldum*

A Model of Adaptation and Success:
How I Became a Beurgeoise

Ayten Er*

Öz

İlk olarak Amerikalı antropolog J.W.Powell tarafından kullanılan kültürlenme (*acculturation*) kavramının kökenleri Hammurabi Kanunları'na ve Platon'a kadar uzanır; genel olarak, göçmenler söz konusu olduğunda, köken ve ev sahibi kültürler arasındaki karşılıklı etkileşimi ifade eder ve dört farklı stratejiyi içerir: Uyum (*intégration*), ayrılma (*séparation*), asimilasyon (*assimilation*) ve marjinalleşme (*marginalisation*). Kültürlenme sürecinin sosyokültürel ve psikolojik sonuçları bireysel ve toplumsal düzeylere göre farklılık gösterir. Göçmenin ev sahibi kültürle olan iletişiminde süre, kültürel mesafe ve yaptığı bilinçli ya da bilinçsiz seçimler kültürlenmeyi etkiler. Son dönemlerde, sosyoloji, antropoloji, dilbilim ve felsefenin olduğu gibi, yazının da gözde konuları arasında yer alan kültürlenme, özellikle “*Beur yazını*”nda ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Çalışmada Fransa’da “*Beur yazını*” yazarlarından Razika Zitouni’nin *Comment je suis devenue une beurgeoise (Nasıl*

Geliş tarihi (Received): 12-03-2024 Kabul tarihi (Accepted): 10-12-2024

* Prof. Dr. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fransız Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. Ankara-Türkiye/Ankara Hacı Bayram Veli University Department of Western Languages and Literatures Section of French Language and Literature. ayten.er@hbv.edu.tr. ORCID ID: 0000-0002-6329-3854

bir beurgeoise oldum) adlı romanı ataerkil dizgenin egemen olduğu Cezayir'den Fransa'ya göç eden bir ailede ikinci kuşak bir genç kız olan Razika'nın, kendi köken kültürünün ana öğelerini koruyarak, ev sahibi kültürde yeni bir kimlik oluşturma ve kendisini kültürel düzlemde Fransız duyumsama serüveni kültürlenme kavramı çerçevesinde uyum açısından ele alınmıştır.

Anahtar sözcükler: göç, kültürlenme, kimlik, kültür, uyum

Abstract

The term of acculturation, first used by the American anthropologist J.W. Powell, traces its origins back to the Code of Hammurabi and Plato; in general, in the case of migrants, it refers to the interaction between cultures of origin and host cultures and includes four different strategies: integration, separation, assimilation and marginalization. The sociocultural and psychological consequences of the acculturation process vary at individual and societal levels. The duration of the migrant's contact with the host culture, cultural distance and the conscious or unconscious choices made by the migrant affect acculturation. In recent times, acculturation, which is one of the favorite topics of literature as well as sociology, anthropology, linguistics and philosophy, has a privileged place especially in "*Beur literature*". In this study, the novel *Comment je suis devenue une beurgeoise* (*How I became a beurgeoise*) by Razika Zitouni, one of the authors of "*Beur literature*" in France, will be analyzed in terms of integration within the framework of the concept of acculturation in the adventure of Razika, a second generation young girl in a family immigrating to France from Algeria, where the patriarchal system is dominant, to create a new identity in the host culture by preserving the main elements of her own culture of origin and to feel herself French at the cultural level.

Keywords: migration, acculturation, identity, culture, integration

Extended summary

The concept of acculturation emerged out of the interaction between two different cultural communities following the rise of migration from the 1950s on and was first used by the American anthropologist J.W. Powell, and it has come to be one of the most popular subjects of anthropology, sociology and psychology since then. According to the researchers, the concept dates back to the Code of Hammurabi, who aimed to secure the unity and integration among his subjects, to inform the foreigners about crime and punishment and to eliminate the problems concomitant with the encounter between the cultures, and to Plato, who said that people start to imitate a new culture after their contact with it and to behave in a new and unfamiliar manner, thus tending to be adaptable to this new situation. The studies on this subject focus on the effects of the acculturation process on individuals and communities and its consequences as it is one of the most important global events of the age in which we live and takes place in field of intercultural psychology. Even though it is often reported that acculturation, which is largely concerned with three basic topics such as "interaction, mutual effect and change", is a passage from one culture to another, it is no possible to make an exact definition of it. A lot of researchers deal with socio-cultural and psychologic adaptation and/or harmony and they also

scrutinise and analyse the strategies adopted by the immigrants to find a place for themselves in the host culture in which they start to live and to achieve a psychological adaptation to their new environment where they are faced with a number of problems and conflicts such as identity chaos, depression, anxiety, acculturation stress, marginalization and alienation. The acculturation strategies mostly referred to in this process are assimilation, adaptation, separation and marginalization that take place in Berry's model. It is reported in this model that assimilation occurs when an individual adopts the host culture by distancing himself away from his original culture; adaptation occurs when he chooses to live according to the host culture while keeping his original culture, as well; separation occurs when he refuses to be involved in the host culture by keeping his original culture; and marginalization occurs when he fails to build a connection with his own groups and the host culture. The changes that occur among the individuals or groups in this process may be long or short-term. The changes that occur in a short term come to the fore with their negative and destructive aspects, while the ones that take place in a long term prove to be noticeable for their positive and constructive aspects.

Attention is drawn to the groups in social adaptation, while psychological adaptation is brought to the agenda with its individual aspect. Bilateral identity change occupies a significant place in cultural interaction, too. Acculturation strategies to be adopted by immigrants emphasize behavioural level, including the attitudinal changes on one hand and individual and social behaviours on the other. The interaction of the host culture with the immigrants' original culture and the cultural distance comprising the cultural, historical, economic, political and social relations between these two cultures affect the acculturation process closely. This situation also triggers the process whereby the immigrant who does not know the language of the host culture and so has difficulties maintaining his life feels alone and distressed. It is at this point that the exchange of the values is experienced. Hence, acculturation process goes on in accordance with the conscious or unconscious choices of the immigrant in his relations with the host culture and with their effects.

In French literature, there are many novels dealing with acculturation. In this context, there was born "Beur Literature", referring to the works which are penned by the French-born and therefore French children of the immigrants who came to France from Maghreb in particular and which closely interest the fields of sociology, anthropology, linguistics and philosophy. Almost all of these works labelled as "*Beur literature*" are centred round the difficulties and troubles encountered by the Maghrebi immigrants in acculturation process in France. One of these works is *How I became beurgeoise (Comment je suis devenue une beurgeoise)* by Razika Zitouni, known as a Beur writer. In this partly autobiographical novel, the writer tells the story of Razika, a successful second-generation immigrant who migrates to France from Algeria at an early age with her family, who suffers a lot from in-betweenness between her original culture and host culture during the phase of acculturation, who aims to be a "*beurgeoise*" (a term that denotes the French elites consisting of the Maghrebi immigrants or the immigrants' children who adapt to the host culture, become successful and climb the social ladder) whatever it may cost and achieves it. In our study, Razika's struggle to gain a new identity for herself and to sense herself as a "*beurgeoise*" is examined with a focus on the concept of acculturation.

Giriş

Bilindiği gibi, 19. yüzyılın sonlarından itibaren dünyada meydana gelen ekonomik, toplumsal ve siyasal değişimler, demografik düzeyde doğal olarak göçlerin yoğunlaşmasına yol açar. Örneğin Sanayi Devrimi, kentlerin hızla büyümesine zemin hazırlayarak kırsal kesimden kente büyük ölçekte iş gücü göçünü başlatır. Aynı dönemlerde Avrupalı devletlerin sürdürdüğü sömürgecilik etkinlikleri, Amerika Birleşik Devletleri'ne yönelik kitlesel büyük göç süreci ve Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşanan göçmen akınları gibi göç dalgaları, kıtalar arası kültürel etkileşimi arttırarak kültürlerarası gerilimleri ve uyumu da beraberinde getirir. Bu bağlamda ortaya çıkan ekonomik, siyasi ve toplumsal dönüşümler, farklı kültürlerin karşılaşması sonucunda ortaya çıkan kültürlenme (*acculturation*) sorununu gündeme taşır. Küreselleşmeye bağlı olarak, kültürel bağlamda yaşanan çokturlülük (*hétérogénéité*) zorunlu olarak tüm toplumlar için yapısal bir olgu haline gelen kültürlerarası etkileşime ivme kazandırır; bireyler ve gruplar düzleminde, sosyokültürel karışım gerçeğini gözler önüne serer. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, göç akımlarıyla birlikte kültürlerarası etkileşim sonucunda önem kazanan kültürlenme ve bunun birey, grup ve toplum üzerindeki etkileri git gide sosyal bilimlerin de gözde konularından biri, hatta odak noktası haline gelir. Kavramın kökenleri, kültür karşılaşmalarında tebasını bütünleştirmeye, yabancılara suçlar ve cezaları hakkında talimatlar vermeye ve doğacak değişiklikleri en alt düzeye indirgemeye çalışan Hammurabi Kanunları'na ve insanların kendilerine yabancı bir davranışa öykünme eğilimli olduklarını ve bunun da yeni kültürel uygulamaları beraberinde getirdiğini söyleyen Platon'a kadar uzanır (Rudmin, 2003: 9).

Çok eski ve evrensel bir insan deneyimi olarak tanımlanan kültürlenme kavramı için birbirinden farklı tanımlar yapılmıştır. Amerikalı antropolog J.W. Powell kendi ülkesindeki göçmenleri göz önüne alarak, Kuzey Amerika'ya yayılan Avrupalılar nedeniyle oradaki yerlilerin kültürlerinde meydana gelen değişiklikleri ifade etmek için bu kavramı ilk olarak kullanan araştırmacıdır ve kavramı, kültürlerarası öykünmenin getirdiği psikolojik değişiklikler şeklinde tanımlar (Benabdallah, 2017: 34). Aynı dönemin antropologları için ise bu kavram "iki farklı kültür arasındaki karşılaşmaya eşlik eden bir dizi fenomen ve süreç"i kapsar. Konuyla ilgili ilk kuram Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Polonyalı göçmenlerin değerleri ve normları üzerinde çalışan Thomas ve Znaniecki tarafından 1918 yılında geliştirilir. Ardından 1936 yılında kavram Redfield, Linton ve Herskovits'e göre "farklı kültürlere ait birey grupları arasındaki sürekli ve doğrudan etkileşimden doğan ve bir veya her iki grubun köken kültürel modellerini etkileyen dönüşümlerle sonuçlanan fenomenler dizisi"dir (Zavala, 2020: 24). Kültürlenme sürecinin çok yönlü doğasına vurgu yapan bu en klasik ve en popüler tanımdan hareketle üç temel öge üzerinde durulur: "Etkileşim, karşılıklı etki ve değişim". Karşılıklı etkileşim, tanımın bel kemiğini oluşturur, çünkü ev sahibi kültürün göçmenlerin köken kültürlerine uyumu da gündeme gelebilir, ancak bu karşılıklı etki grupların kültürel güçleri söz konusu olduğunda aynı yoğunlukta değildir. Bir grubun diğerine olan üstünlük ya da başka bir deyişle hâkimiyeti, kültürlenme sürecinde değişimin büyüklüğü ve yönü üzerinde etkilidir. Değişim aşamasında iletişim ve etkiden kaynaklı kültürel değişiklikler ve sonuçları üzerinde odaklanılır (Teske ve Nelson, 1974'ten Wagner, 2010: 14-15). "İki etnokültürel grup birbiriyle etkileşime geçtiğinde meydana gelen iki yönlü değişim süreci"nde (Bajrektarevic, 2018: 17), iletişim halindeki grupların kültürel modellerinde değişiklikler meydana gelir. Sosyolojik düzeyde kültürlenme, bireyin

toplumla bütünleşmesini içeren bu süreçte, ev sahibi toplumun ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasal kaynaklarına erişimi de kapsar. Böylece köken kültürü korumak ya da uyum sağlamak için ev sahibi toplumun sosyokültürel yaşamına katılma aşamasında dört farklı kültürlenme stratejisi tanımlanır: Asimilasyon (*assimilation*), uyum (*intégration*), ayrılma (*séparation*) ve marjinalleşme (*marginalisation*) (Berry, 1989: 138). Kültürlenme sürecinde birey ya da gruplarda meydana gelen değişiklikler, uzun ya da kısa vadede gerçekleşebilir. Kısa vadede yaşanan değişiklikler genelde olumsuz ve yıkıcı nitelikleriyle dikkat çekerken uzun vadedekiler olumlu ve yapıcı yönleriyle ön plana çıkarlar (Berry, 1997: 13).

Fransa'da 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ivme kazanan göç dalgasına ve özellikle de Cezayir Savaşı sonrası ortaya çıkan dekolonizasyon sürecine koşut olarak Magripli göçmenlerin genellikle Fransa'da doğan ve Fransız vatandaşı olan çocuklarından yazar olanların kaleme aldığı yapıtların tümünü ifade eden ve bugün sosyoloji, antropoloji, dilbilim, felsefe ve kuşkusuz yazının da araştırma alanına giren bir "*Beur Yazını*" doğar. Bu yazın türünün temelinde, toplumsal alanda göçmenlerin kültürlenme sürecinde yaşadıkları sorunların ele alındığı açıkça görülür (Majit, A., 2021: 187). Yazın ve toplum ilişkisi bağlamında gündeme gelen kültürlenme bir Beur yazını yazarı olan Razika Zitouni'nin özyaşamöyküsel romanı *Comment je suis devenue une beurgeoise*'da (*Nasıl bir beurgeoise oldum*), çok küçük yaşta ailesiyle birlikte Fransa'ya göç eden, ataerkil dizgenin kontrolü altındaki Cezayir kültüründen gelen Razika, bir kültürden diğerine geçişe, yani kültürlenmeye aday ikinci kuşak bir birey olarak çıkar okurun karşısına.

Çalışmamızda, Cezayir'de erkeğin üstünlüğünü ve gücünü kabul eden ataerkil dizgede otoriteyi simgeleyen eril düşüncenin, kadının toplumda daha aşağı bir konuma yerleştirilmesi gerektiğini savunduğu bir ortamda yaşayan Razika'nın bir göçmen olarak Fransız toplumuna uyum aşamasında karşılaştığı güçlükler ve sosyokültürel düzlemde "iyi bir uyum ve başarı modeli" olma yolunda verdiği mücadele, kültürlenme kavramı çerçevesinde uyum açısından ele alınacaktır.

Nasıl Bir Beurgeoise Oldum

İlk olarak Catherine Wihtol de Wenden tarafından kullanılan, *beur* ve *bourgeois* sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşan *beurgeoisie* kavramı, Magripli Müslüman göçmenlerden oluşan Fransız elitleri tanımlamak için kullanılan bir neolojizmdir ve ev sahibi kültürde iş yaşamında başarılı olan, Fransız toplumunun kültürel değerlerine uyum sağlayan ve sınıf atlayan göçmen çocuklarını ifade eder. Fransız toplumunda kendisine bir yer edinen ve uyum sağlayan Magripli genç kızlara da "*beurgeoise*" adı verilir ve bunlar üç ulama ayrılırlar: İlk sırada yer alanlar, kendilerini bilgiye ve kültüre adanmış olan entelektüellerdir, bunları gösteri dünyasında büyük başarılarla imza atanlar izler ve son sırada ise sayıları fazla olmasa da aktivistler ve siyasetçiler vardır. Bunların tümü de özgürleşmiş ve kültürel bağlamda tamamen asimile olmuşlardır (Zitouni, 2005: 8).

Romanda, Cezayirli bir ailede ikinci kuşak bir genç kız olan Razika'nın uyum yolunda köken kültürün ataerkil dizgesinde tutsak ve önyargılı, ev sahibi kültürde damgalı bir göçmen olarak yaşadığı güçlükler birinci planda yer alır. Genç kızın lise yıllarından başlamak üzere iki kültür arasındaki gelgitleri ve yaşadığı çelişkiler, zorunlu kültürlenmeyi (Fransa'daki kanunlara uymak, resmî kurumlarda Fransız dilini kullanmak vb.) kabul eden, ancak köken

kültürü korumaya ve uygulamaya özen gösteren aile kaynaklıdır. Dinî kurallar, gelenek ve görenekler doğrultusunda konulan yasaklarla yönlendirilmeye çalışılan genç kızın özgürleşme adına başvurduğu ilk yol, yasakları delmektir. Ebeveyn baskısını yoğun bir şekilde duyumsaması ve her tür yasakla karşı karşıya kalması, onu ev sahibi kültürde okulda gördüğü özgürlük ortamına özendirir. En büyük şansı, ataerkil dizgeye sıkı sıkıya bağlı olmalarına karşın, eğitim noktasında ılımlı bir tavır sergileyen ve destek olan ebeveynleridir. Bazı öğretmenlerin ırkçı tavırlarıyla karşılaşsa da, başarıya ulaşacağına inanılmasa da, hatta üst düzey bir yaşamın düşünülmesi ve tutkularının olması çok görülse de onun için eğitim, başarı ve diploma özgürlüğün yanında, ataerkil dizgeden kurtulma, öteki olduğu bir kültürde kendisi için öteki olanları tanıma, düşüncelerini ifade etme ve kendi kimliğini oluşturma yolunda bir çıkış noktasıdır (Zitouni, 2005: 176). Ev sahibi kültüre daha uzak olan, başka bir ifadeyle, mesafeli kalmayı tercih eden birinci kuşak için başarıya götüren yol, köken kültüre itaat etmekten geçer. Bir genç kızın aile onurunun bekçisi ve tutsağı kabul edildiği, babayla iletişimin sınırlı olduğu bir kültürde ona hizmet ederken, daha sonraki yaşamında eşine hizmet etmek üzere eğitilmesi Razika'ya garip gelir (Zitouni, 2005: 19). Ataerkil dizgeye karşı gelmenin cezası, şiddete maruz kalmaktır. Genç kızın eğitimine devam etmesi ve başarılı olması uyum sürecinde tek şansıdır ve okuldaki başarısı, ebeveynlerin tavır ve davranışlarında yumuşamayı da beraberinde getirir. Ne var ki yine de başlangıçta ailenin gözünde özellikle üniversite döneminde içine girilecek ortam, bu yabancı kültürde değerler açısından “uyuşturucu, alkol, fahişelik, AIDS” (Zitouni, 2005: 184) ve her tür ahlaksızlık anlamına gelir.

Razika, köken ve ev sahibi kültürler arasında birçok sorun yaşar. Bir birey olarak, köken kültürü ve iletişim halinde olduğu ev sahibi kültür arasında iki farklı değışkene göre konumlanır: Bunlardan ilki, ev sahibi toplumla iletişime geçme, değerlerini benimseme arzusuna sahip olma, yani kültürlerarası etkileşim; ikincisi ise, köken kültüründe düşüncelerine uygun yönleri, kimliğini ve değerlerini sürdürme arzusudur. Bu aşamaların her birinde psikolojik değışimler yaşar. Bu süreçte meydana gelen değışimlerin yanında, davranış, değer ve normlarda da strese yol açan değışiklikler söz konusudur. Bunlar, ruh sağlığı düzeyinde görülen depresyon, kaygı, marjinalite, yabancılaşma ve kimlik oluşturma güçlükleri şeklinde ortaya çıkarlar (Berry, 1989: 137). Ev sahibi kültürün göçmenlere davranış biçimine göre kültürlenme süreci farklılık gösterir. Bu farklılığın nedeni; iki kültür arasındaki tarihsel, ekonomik, siyasal ve toplumsal ilişkilerdir. Göçmenin kendisini ev sahibi kültürde tek başına duyumsaması, gerekli yardımı görememesi, statüsü, eğitim düzeyi, dile hâkim olmaması ve iş bulma güçlüğü gibi etkenler de stresi tetikler. Ayrıca bir bireyden diğerine değışiklik gösteren psikolojik ve kişisel özellikler de psikik yetenekler aynı olmadığı için, stres ve kaygı düzeyini etkiler.

Ev sahibi toplumdaki bireylerin tepkisiyle karşılaşan Razika, ötekileştirilmeye karşı belirli savunma mekanizmaları geliştirir. Ulamlamada bilişsel bir süreç söz konusudur ve üç alt etap içerir. Bunlardan ilki, ailenin sürekli olarak köken ve ev sahibi kültürlerin farklılığını vurgulanması olarak tanımlanabilecek karşıtlık etkisidir. Bu durum aile, özellikle de yakın akraba çevresi tarafından sürekli olarak gündeme getirilir. İkincisi, Razika'nın arkadaş çevresi tarafından köken kültürüne atfedilen kalıp yargılarla karşı karşıya kalması ve aynı kültürü paylaştığı insanlar arasındaki benzerlik üzerine sürekli vurgu yapılmasıdır. Köken kültürün ev sahibi kültüre göre yargılması ve değersizleştirilmesi etnosantrizmi vurgular (Bajrekte-

revic, 2018: 22). Üçüncüsü ise, Cezayirli birer günah keçisi olarak görülmesi, kültürel düzlemde belirli ulamlara yerleştirilmeleri ve etiketlenmeleri, yani damgalanmalarıdır.

Aile, Razika'nın uyum sürecinde en önemli ortamdır. Köken kültürü koruyarak yavaş yavaş ev sahibi kültüre yakınlaşan aile açısından zaman ana etkindir. Ev sahibi kültürü içselleştirme durumu güçlendikçe, kendi köken kültürlerinin yanında ev sahibi kültürü benimseme durumu da güçlenir (Gordon, 2017: 38-40). Alarcon Zavala bu konuyla ilgili olarak şunları söyler:

Bu kültürlerarası etkileşimlerin, bireyleri kendi bireysel deneyimlerinde de önemli ölçüde etkilediğini gözlemliyoruz. Aslında göçmenler yeni bir kültürle karşılaştıklarında farklı davranışlar sergilerler. Çeşitli araştırmalar, göç ve uyum sürecinin bireylerin sağlıkları, alışkanlıkları ve yaşam tarzları gibi günlük yaşamlarının çeşitli noktalarında olduğu gibi değerleri ve aile çevreleri üzerinde de belirli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. (2020: 21)

Etkileşim karşılıklı olsa da kültürlerden biri her zaman için baskındır ve bu da genelde daha güçlü olan ev sahibi kültürdür. Toplumsal, özellikle de kentsel uyum, yalnızca aile grubu içinde uygun bir şekilde sağlanabilecektir, çünkü toplumsal ilişkilerin kurulma aşamasında eşin ve varsa çocukların rolü ve etkisi çok büyük bir öneme sahiptir. Karmaşık bir toplumsal kurum ve yapı olan aile içinde ebeveynlerin oluşturduğu birinci kuşak ve çocuklardan oluşan ikinci kuşak, kültürlenme sürecinde, değişimlere ve direnmeye sahne olan gerçek bir toplumsal laboratuvarıdır. Standart bir uyumdan ziyade, farklı tür ve düzeylerde karşımıza çıkan aşamalarda çatışmalar gözlemlenir. Yaygın görüşün aksine, köken ve ev sahibi kültürlerin karşılaşmasından doğan çatışma, kültürel bir şoka neden olmaz, çünkü karşı karşıya gelen söz konusu iki kültür değil, bir kültürle ilgili tüm öğeleri içselleştirmiş bireyler ve toplumsal aktörlerdir. Razika, okulda ev sahibi kültürle karşı karşıya kalır. İçinde yaşayacağı yeni ortamda toplumsal ilişkilerde yeni kültüre özgü her şeyi tanıyacak, kabullenecek, uyum sağlayacak ya da reddedecektir (Zehraoui, 1996: 238, 241). Bu çatışma ve yüzleşme, bütünleşme sürecini birey ve aile düzleminde etkiler.

Razika, buluş çağına geldiğinde, köken kültürün etkisinin aile içinde daha baskın bir şekilde duyumsanmasıyla, “erkeklik ve tahakküme dayalı eril kimlik” görünür kılınır. Babanın ve erkek kardeşin otoritesi altına girmesi, anneye yardım etmesi, gelenekçilik ve püritanizm kokan ataerkil dizgeye saygı göstermesi beklenir. Gençliğini istediği gibi özgürce yaşamak isteyen Razika içinde yaşamak zorunda olduğu durumu dile getirirken “büyüme ve yetişkin olmak bana yasaktı”...” (Zitouni, 2005: 81) der. Cezayir kültürüne göre, iyi bir aile kızı okulda ça-lışkan olmalı, dersler bittiğinde hemen hızlıca eve dönmeli, yabancılarla konuşmamalı, sağa sola bakmamalı, erkeklere gülümsememeli, ailenin onurunu korumalı ve büyük kız olarak diğer kardeşlerine örnek olmalıdır (Zitouni, 2005: 99).

Ailenin, özellikle de annenin dışarıya verdiği imaj ve evdeki durumu birbirinden farklıdır; böyle bir atmosferde yaşamak, Razika'yı ev sahibi kültüre yakınlaştırır; annenin kendisi için hazırladığı kültürel kalıba girmek istemez, bu noktada anne-kız arasındaki ilişkiyi sekteye uğratacak ilk başkaldırı eylemleri gözlemlenir (Zitouni, 2005: 14). Özgürlük ve kadın konularında köken kültürden çok ev sahibi kültüre yakın düşünceleri, uyum için kararlı olduğunun ilk göstergeleri olarak yorumlanabilir. Razika'nın “sanırım, özgürlük ve kadın ko-

nularında aynı düşünceleri paylaşmıyoruz” tümcesi, Cezayir kültüründe kadının konumunu belirleyen geleneklere, dinî kural ve yasaklara gönderme yapar (Zitouni, 2005: 16).

Ataerkil dizgedeki aile yapısında diğer aile üyelerinden daha önce göç eden baba yaşadıkları nedeniyle daha fazla göç deneyimine sahiptir. Razika'nın babası, ailenin diğer üyelerini yanına aldığında, onlardan her açıdan bir adım daha öndedir. Ardından gelen anne, yeni ortam hakkında hiçbir bilgiye sahip değildir ve eşi onun ev sahibi kültürle tanışması için aracılık eder. Kadın karşısında erkeğin başka avantajları da vardır. Bunlardan biri de göçmen işçi grupları içinde kolektif deneyimden yararlanma şansına sahip olmasıdır. Kadının için göçmen ağında deneyim sahibi olma ve yeni ev sahibi kültüre uyum daha güçtür.

Otorite ve şefkat arasında sıkışıp kalan baba, Fransa'nın mültietnik yapısını kabullenmekte güçlük çeker (Zitouni, 2005: 23-25). Bu düzeyde aile üyeleri ataerkil dizgeye bağlı yaşamak zorundadır ve ilk kurban, anne-babanın baskısıyla evlendirilen erkek kardeş olur. Cinsiyetçiliğin ön planda olduğu Cezayir kültüründe ailenin adının, kız kardeşlerin ve genel anlamda kadının onurunun bekçisi olan erkek çocuğun yeri farklıdır. Razika'nın da ifade ettiği gibi erkek çocuk, “*kutsal*”dır, ayrıca anne için aile ve toplumun gözünde saygınlığın ve itibarın da simgesidir. Kız çocuk doğum anında anneye erkek çocuktan daha çok ıstırap ve acı verir, doğuştan değersizdir. Annenin “keşke senin beynin erkek kardeşinde olsaydı! Sen bir kızsın, zeki olmaya gereksinimin yok, güzelliğin yeter...”.. Büyük kızımın erkek olmaması ne acı, öylesi daha iyi olurdu” (Zitouni, 2005: 186) gibi ifadelerine Razika başkaldırır. Bu düzlemde birinci kuşak ev sahibi kültürde yaşamasına karşın, aile baskısına boyun eğen, köken kültürü her şeyiyle yaşayan ve kabul eden ikinci kuşakla sorun yaşamaz. Anlatıda bunun en güzel örneği, Razika'yla her konuda karşıtlık oluşturan kız kardeşi Nadia'dır, köken kültürün geleneklerine göre bir evlilik yapar. Cezayirli bir genç kız kendi kültüründen hatta kendi yakınlarından biriyle evlenmelidir, bekâret evlilikte birincil koşuldur. Kadınların hak ve özgürlüğü için başkaldıran Razika'yı “yuva yıkan tehlikeli feminist” (Zitouni, 2005: 40) olarak tanımlayan, ataerkil dizgenin ateşli savunucusu amcasıdır ve kadın konusundaki düşünceleri köken kültürde kadına verilen değeri ve yeri açıkça ortaya koyar:

Bir gün içlerinden biri bana, tüm ciddiyetiyle, kadınların çalışmaması gerektiğini söyledi, çünkü bilgece hesaplarına göre kadınlar erkeklerin işlerini çalacak ve onların işsizliğinin ana nedeni olacaklardı... Böylesine arkaik fikirlere sahip bir adamla tartışmak olanaksız. (Zitouni 2005: 40)

Daha çocukluğunda açık tenli ve sarı saçlı olması nedeniyle büyük babası tarafından “*küçük Fransız*” (Zitouni, 2005: 32) olarak tanımlanan Razika için uyum sürecinin başlangıcı ailesi tarafından tepkiyle karşılanırsa da üniversite eğitimi için Paris'e taşınmaktır. Köken kültürden iyice uzaklaşır ve belirli yaşa gelmiş her Fransız gibi ailesinden ayrı yaşamaya başlar. Özgürlüğünden taviz vermek istemez, artık kendisi olma, bir kimlik oluşturma yolunda ailesi üzerinde daha etkilidir. Birey dünyaya geldiğinde, içinde yaşadığı toplumun kendisine dayattığı bir kimliği vardır ve kimlik süreci öteki ya da ötekilerle kurduğu iletişime bağlı olarak tamamlanır. Bu durumda, kimlik bağlamında, temel değerlerini yeniden gözden geçirmek zorunda kalır. Kimlikten söz ederken sabit değil evrimsel bir süreç olduğunu göz önünde tutmak gerekir. Razika, köken kültüründeki geleneksel kadın kimliğinden sıyrılmak, özerk,

bağımsız bir kadın kimliğiyle yaşamak ister. Bir ölçütler bütünü ve içsel bir duygu olarak tanımlanan kimliğin oluşumunda, Razika'nın ev sahibi bireyler ve kültürle olan etkileşimine fiziksel (yeni bir çevreye girme), biyolojik (yeni beslenme şekli, melezleşme), siyasal (özerkliği kaybetme), ekonomik (ücret ve iş), kültürel (dil, din) ve toplumsal (yeni gruplar arası etkileşim) değişimler eşlik eder (Berry, 1989: 137).

Fransızlarla daha fazla iletişim kurar, onların alışkanlıklarına, giyim tarzlarına ve davranış biçimlerine öykünen Razika'nın kişisel, toplumsal ve kültürel kimlikleri bu etkileşim süreci boyunca oluşur ve gelişir. Kültürel kimliği içinde yaşadığı grup ya da toplumun ortak kural, değer ve normlarından oluşur (Marti, 2008: 56-57). Köken ve ev sahibi kültüre bağlı olarak içinde bulunduğu ve taşıyıcılığını yaptığı kültürel çevreyle olan ilişkilerini ve kendisini tanımlama biçimlerini ifade eden kültürel kimliğinde iki bağımsız yön vardır (Ogay, 2001: 213): Kökenine gönderme yapan etnik ve ev sahibi kültürde edindiği ulusal kimlik. Pılar Marti'ye göre "herkesin kimliği, gerçekliğinin tüm bileşenlerinden oluşur: Aile, kültür, yaşadığı toplum, okul, mesleki çevre, vb". Kimlik, bir "ben'in inşasını simgeler" (2008:56). Bu noktada mensubu olduğu köken kültürel dizgenin taşıyıcısı olur. Kültürünü yeniden tanımlama sürecine girer ve olumlu bir kimlik oluşturma adına bazı stratejiler geliştirir. İki kültür çatışmasında, temel olarak kabul edilen değerler (*ontolojik işlev*) ve çevreye uyum (*pragmatik işlev*) arasında bir tutarlılık oluşturma durumundadır (Camilleri, 1998: 94). İçine girdiği ev sahibi kültürün kendisine ve köken kültürüne verdiği değersizleştirme tepkileri karşısında da bir strateji geliştirmesi gerekecektir (Bajrektarevic, 2018: 17-23). Olumsuz bir kimlik oluşturmaktan uzak, köken kültüre körü körüne bağlı kalmadan, ev sahibi kültür tarafından kendisine atfedilen değersizliği içselleştirmez. Savunma kimliği oluşturan bir birey olarak, köken kültürü kendisini yeni kültüre karşı korumada kalkan görevini üstlenir (Ogay, 2001: 215).

Kimlik, kültür aktarımı yoluyla edinilir ve önemli olan karşıdakinin bu aktarımdan neler alabildiğidir. Yine Marti, kişinin kimliğinin bir fotoğraf gibi, geçmiş ya da şimdide donup kalamayacağını, öznenin uyum sürecinde yaşadığı yeni yönelimlerle sürekli bir oluş halinin, öz-nede evrimsel ve dinamik bir potansiyelin söz konusu olduğuna vurgu yapar. Bireylerin sosyal kimlikleri yaşamlarının her evresinde değişikliğe uğrar ve bireye ötekinin bakış açısıyla farklı kimlikler atfedilir, ancak öznenin bireysel kimliğine gelince, onu şekillendiren kendi seçimleri, belirli bir kültür ve dille olan öznel deneyimleridir. Bireyin bir kültüre ait olması demek, söz konusu kültürün değer ve normlarına bağlı kalması anlamına gelir. Ev sahibi kültüre daha yakın olmaktan memnun olan Razika, özgürlük ve kimlik söz konusu olduğunda kendisini tek başına belirleme yoluna gider ve bu durum bireyciliği doğurur. Edgar Morin'e göre ise "kimlik, benzerlik ve farklılıklar arasında bir tür çözülmöz döngü oluşturur" (Morin 1980'den Marti, 2008: 56).

Anne, kızının içinde bulunduğu durumdan dolayı babayı suçlar. Tatile Cezayir'e değil de Côte-d'Azur'a gitmek istemesi, kökenlerini, kültürünü ve kim olduğunu unutma, kendini kaybetme ve tam bir Fransız olma şeklinde yorumlanır (Zitouni, 2005: 60). Doğru yolu bulması ancak Cezayir'e gitmesiyle olanaklıdır. Razika, annesinin baskısıyla gittiği Cezayir'de kaldığı süre boyunca, fiziksel olarak oradaki sakinlere benzemesine karşın, ruhen farklı ve yabancıdır. Ne tam Fransız ne de tam Cezayirlidir. Göçmen bir genç kız olduğu için sakinlerin aşağılayıcı davranışlarıyla karşılaşır ve bu durumu şöyle ifade eder: "Biz, göçmen kökenli

genç kadınlar, özgürlüğü ve özellikle de cinsel özgürlüğü simgelediğimiz için aşağılanıyoruz” (Zitouni, 2005: 65). Razika artık çok farklıdır ve eleştirilir:

Onlara göre, hayattan hiçbir şey anlamayacaktım, kökenimi inkâr edecek, Araplığımyı kaybedecektim. Kısacası, aptallaşacaktım. Bana açıkça benim gibi olmak istemediklerini söylediler: Ben fazla Fransızım, fazla iyi eğitimliyim, fazla özgürüm. ... “Fransız rolü yapıyorsun ama Arap olduğumuzu unutma. Arap Araptır”. Bu, seçimlerimin, hırslarımın beni onlardan ayırdığını ve artık gerçekten gruba ait olmadığımı anlamamı sağlamanın bir yoluydu. Tüm bunların bir avantajı var: Farklılığım artık beni onların sonu gelmeyen dedikodularından koruyor. (Zitouni, 2005: 53)

Razika için uyum süreci devam ederken köken ve ev sahibi kültürlerde yer alan “bilgi, inanç, sanat, ahlak, hukuk, gelenek görenek ve diğer yetenek ve alışkanlıklar” (Tylor, 1876: 1) önemli bir rol oynar, çünkü Fransızlarla iletişim kurdukça kültürü değişmeye başlar. Bu süreçte meydana gelen değişimler köken ve ev sahibi kültürler arasındaki iletişimin yoğunluğu ve yakınlıkla, yani “*kültürel mesafe*”yle doğru orantılı olarak ilerler. Kavramın tanımını yapmak güç olsa da “kültür, hem değerler ve etik gibi soyut düşünceleri hem de bir toplumda üretilen veya takdir edilen araba, giyim, yemek, sanat ve spor gibi maddi nesne ve hizmetleri içerir. Başka bir deyişle, kültür, bir örgüt veya toplumun üyeleri için ortak olan anlamların, ritüellerin, normların ve geleneklerin bütünüdür” (Benabdallah, 2017: 27). Kuşaktan kuşağa aktarılan ve evrimsel olan kültürün bileşenleri, başka bir deyişle tüketici bireylerin günlük yaşamlarını yöneten kültürel değişkeler uyum noktasında Razika açısından ön plana çıkar. Dolayısıyla kültürel mesafe, iki kültür arasında aracı rolünü üstlenir. Köken kültürden çıkıp yeni bir kültürle karşılaşmanın yol açtığı travmalar, gerçekte göçten kaynaklanır. Ülkelerarası mesafe ve kültürel mesafe, yeni kültürde genelde göçmeni destekleyen bir çevrenin olmayışı ve daha birçok neden travma yaşanmasını tetikler. Razika, köken kültürde karşı karşıya kaldığı çıkmazlara çözüm aradığı ev sahibi kültürde ekonomik, toplumsal ve psikolojik olmak üzere yeni sorunlarla karşılaşır. Köken kültür ve ev sahibi kültür arasındaki iletişimin bir çatışmaya dönüşmesi, Razika'nın bir kültürel parçalanma yaşamasına yol açar, bu da kimliğine yansır ve üzerinde bir psikolojik baskı oluşturur. Köken kültürel değerleri, aile baskısı sonucunda, yeni kültürle bağ kurmasına ve onunla uyum sağlamasına izin vermediği için dengesi, yani ontolojik ve pragmatik işlevler arasındaki tutarlılık bozulur. Böylece, ontolojik ve pragmatik işlevler arasındaki tutarlılık bozulur. Tutarlılığı yeniden sağlamak adına kimlik çatışmasından kaçınır ya da çatışmayı hafifletme yolunu seçer (Amin, 2012: 104). Yeni kültürde psikolojik ve toplumsal bir denge kurmak için harcadığı zaman kültürlenme sürecini dolaysız olarak etkiler (Sturm, 2022: 240-241). Kültürleşmenin yönü ve şekillerini etkileyen değişkeler de vardır. Bunlar sosyo-demografik (ev sahibi kültüre geliş yaşı, cinsiyet, eğitim düzeyi, sosyal statü, ikamet süresi) ve ev sahibi kültüre özgü değişkenlerdir.

Ailenin Fransızların çoğunlukta olduğu bir yerleşim yerinden ev satın alarak, Cezayirli göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı ve köken kültürün egemen olduğu mahalleden taşınması ve böylece ev sahibi kültüre yakınlaşması bir yandan uyum için atılan bir adım olarak gündeme gelirken diğer yandan da yaşanan iletişimsizlikle ayrışma yaratır. Yeni komşularının gözünde aile “*pis Arap*”tan başka bir şey değildir (Zitouni, 2005: 108). Satın alınan ev, Fransız yaşam tarzına uygundur. Aile köken kültüründe yer alan toplumsal norm ve değerlerden

taviz vermeyi düşünmese de ev sahibi kültüre fiziksel olarak tamamen karşı değildir. Hatta evde iki kültür yan yanadır ve bu da hem köken kültürünü koruma hem de ev sahibi kültürü benimsemeye başlamış olmanın somut göstergesidir:

İç uzam son derece modern ve batılı bir görünüşe sahipti. Mekke'den gelen takvimler, Kur'an ayetlerini tasvir eden hatlar, halılar ve tabureler gibi birkaç eşya Magripli kökenlerimize gönderme yapıyordu... Annem, Cezayir'deki ailenin gözünde, bir göçmenin başarısının güzel bir batı tarzı salonla simgelendiğini anlamıştı. (Zitouni, 2005: 106)

Ev sahibi kültürde yaşama süresi uzadıkça, Razika ve ailesi özel günlerde köken kültürleri yanında, ev sahibi kültüre özgü değerleri de benimsemeye, böylece uyum süreci ivme kazanmaya başlar. Bir yandan hediyeler, yılbaşı ağacı, hindi, kestane ve kaz çiğeriyle Noel kutlanırken, bunlara Cezayir kültürünü simgeleyen nane çayı ve ballı pasta eşlik eder. Domuz eti yenmez, Ramazan ayı özeldir ve alkol yasaktır. Erkek çocukların sünnetleri evden hastaneye taşınır (Zitouni, 2005: 151-152,160).

Bilindiği gibi, kültürlenme tek boyutlu modelden iki boyutlu modele evrilmiştir. Bu modellerde kültürlenme süreçleri köken ve ev sahibi kültürlerden bağımsız olarak gelişir. Bu noktada Razika bir yandan kendi kültürel kimliğini koruma diğer yandan da içinde yaşadığı yeni kültüre dâhil olma güçlüğü yaşar. Böylece, farklı gruplar arasındaki etkileşimden kaynaklanan iki yönlü kimlik değişikliğine maruz kalır. Özgür olma ve kendisine ait bir kimlik oluşturma amacıyla içinde yaşadığı ataerkil dizgeden uzaklaşmayı hedefleyen Razika'nın, birey olarak başvuracağı kültürlenme stratejilerinde, söz konusu iki kültür arasındaki konumunu ve Fransız olmaya eğilimini ifade eden tutumsal, diğer yandan da bireysel ve toplumsal davranışlardaki değişiklikleri içeren davranışsal düzey söz konusudur. Davranışsal kültürlenmede, içinde yaşadığı ev sahibi kültürün dil, giyim, yemek ve müzik gibi gözlemlenebilen kültürel öğelerini benimser; Fransızlar gibi giyinmeye özen gösterir, moda uygun markalı giysiler alabilmek için çalışmaya başlar; aldığı tüm parayı dış görünüşüne harcar (Zitouni, 2005: 27, 85), psikolojik kültürlenmede ise ev sahibi kültürün normları, değerleri, ideolojiler ve tutumlarıyla bütünleşmeye çalışır (Benabdallah, 2017: 36). Bir yandan ırkçılığın hüküm sürdüğü ve diğer yandan da Cezayirli bir ailenin kızı olması nedeniyle özgürlüğü kısıtlanarak köken kültüre uygun davranmasının istendiği bir ortamda, köken kültürünü koruyarak, Fransız kültürü ve toplumuna uyum sağlayabilmek için çabalar. Aileleri tarafından uyum şansı tanınmayan, ataerkil dizgeye bağlı kalmaya zorlanan ve devinim alanları kısıtlanan genç kızların gözünde kadınların istedikleri gibi giyindiği, dışarı çıkabildiği, özgürce çalışabildiği ve araba kullanabildiği Fransa, bir düşler ülkesi olarak cennetle özdeşir (Zitouni, 2005: 13). Gerçekte, Magripli genç kızlar açısından uyum sürecinde trajediler yaşanır:

Magrip kökenli bu grupta yer alan kızlar başarısız oluyor ya da yoldan çıkıyorlar. Ne yazık ki bunların sayısı oldukça fazla. Endogami, dinî ibadet ve yasaklar arasında kalıyorlar: Bir yandan aileleri onları temiz aile kızı idealine göre davranmaya zorluyor (bekâret, sınırlı dışarı çıkma, endogami, dinî ibadet, vb); diğer yandan Fransız toplumu onları tam aksine bu baskıcı modelden kurtulmaya teşvik ediyor. Bu başarısızlığa ve bazen de trajediye yol açan karmaşık bir durum. "Ni putes ni soumises" derneğinin başkanı Fadela Amara, Magripli çok sayıda genç kızın okulda başarısız olduğunu, işsiz kaldığını, evden kaçtığını, uyuşturucu kullandığını, fahişlik yaptığını ve intihar ettiğini anlatıyor. (Zitouni, 2005: 9)

Razika, farklı kültürlenme düzeylerini iletişimin özelliklerinden yola çıkarak vurgular; aile hoş görmese de iletişimin uyumu kolaylaştırma açısından önemli bir etken olduğunun bilincindedir. Etkileşimli bir uyumda Razika'yı ev sahibi kültürel ortama bağlayan öge; iletişimdir. İsteddiği ortamlara girebilmek için yalan söyler ve geceleri evden kaçmaya başlar. Bu bağlamda, iletişim becerilerini kazanması uyum için önemlidir ve ev sahibi kültüre ait iletişimin düzeyi, örneğin Fransızcanın etkin kullanımı, uyumun bir göstergesi kabul edilir. Bu da uyum düzeyinin ev sahibi kültürle olan kişisel ve toplumsal iletişim sürecine bağlı olduğunu doğrular. Razika, ev sahibi kültürün iletişim sürecine hâkim olduğu oranda uyum sağlayabilecektir, çünkü iletişim kültürlenme sürecinin altında yatan ana olgudur, ev sahibi kültürün temel simgelerini tanınması, içselleştirmesi ve yeni bir çevreye uyum, iletişimle gerçekleşir. Bu durumda Razika bu yeni ortamın güçlüklerine uyum sağlamaya ve dizge içinde denge kurmaya çalışır. Bu uyum, ev sahibi kültürün belirli yönlerini edinmesini sağlar (Zavala, 2020: 25-28). Ancak aile, ev sahibi kültürde kadının özgürce yaşaması noktasında Razika'nın hedeflediği düzeye henüz ulaşmamıştır. Özellikle anne, dinî kurallar ve özgürlük konusunda babadan daha katıdır:

(...) Neden izin almadan dışarı çıkıyorsun? Bu nasıl bir kıyafet! Bir gün tecavüze uğrayacaksın. İçki içmemelisin, çünkü haram (...), Çocuklarımıza bir gelecek hazırlamak, onlara güzel şeyler sunmak için ülkemizi terk ettik ve Fransa'ya geldik ve şimdi onlar akıllarına esen her şeyi yapıyorlar... Oh hayır, daha fazla dayanamayacağım! Evi satın Cezayir'e geri döneceğim, orada çocuklar daha disiplinli, burası gibi değil. Fransa'da çok fazla özgürlük var. (Zitouni, 2005: 121)

Razika bir kimlik oluştururken ötekini dikkate almak zorundadır, çünkü birey olarak öz farkındalığı ancak ötekilerle olan ilişkileri sonucunda kazanabilecektir. Bu nedenle öteki, benlik inşasında ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Tüm bunlar da dil aracılığıyla gerçekleşir. Kültürlenmede, dil ve değerlerdeki değişim de önem kazanır. Ayrıca köken kültürün etkisinin de göz önünde bulundurulması gerekir. Birbirinden farklı iki kültürde yaşamak bir kimlik krizine yol açabilir. Bir grupla özdeşleşmek onun tarafından kabul edilme anlamına gelmez. Kabul edilmek ya da dışlanmak, bireyin kendisini tanımlamasında etkilidir. İçine girdiği grubun değerlerini benimsemeyebilir ve bu durumda kendisini dışlar (*auto-exclusion*). Bunun aksi de olabilir ve bu kez grup bireyi dışlar (*hétéro-exclusion*). Birey bir grupla özdeşleşerek kendisini onun bir parçası olarak görebilir (*auto-identification*) ya da grup bireyi kendi üyesi olarak kabul edebilir (*hétéro-identification*) (Laëtitia, 2008: 17-19). Roman boyunca, aile ev sahibi kültürdeki bazı konularda daha ılımlı bir yaklaşım sergilerken, özellikle kız çocuklarının yetiştirilmesi söz konusu olduğunda, gelenekçi davranır ve Fransızlardan uzaklaşmayı tercih eder. Razika ise gitgide kendisini Fransızlarla özdeşleştirmeye çalışarak onlardan biri olduğu sanısına kapılır; gerçekte Fransızlar tarafından yalnızca görünüşte kabul görür; Fransızlar onu kendilerinden biri olarak kabul etmezler, çünkü onlar için uyum, “*bana benzemelisin, seni olduğun gibi kabul etmem*” demektir (Zitouni, 2005: 204).

Sonuç

Razika romanda, yaşadığı ataerkil dizgede karşılaştığı ikilemleri, talihsizlikleri, çekişmeleri, sevinçleri ve korkuları, diğer yandan da ev sahibi kültürde maruz kaldığı aşağılanmayı, dışlanmayı, damgalanmayı, bir başka ifadeyle iki kültür arasında kendi olarak yaşamak için uyum sürecinde verdiği mücadeleyi, kaleme alır. Resmî olarak Fransız vatandaşı olması, kendisini tamamen Fransız olarak duyumsaması, onu ırkçılıktan ve ayrımcılıktan korumaya yetmez, ne yaparsa yapsın, “parazit, tembel, cahil, hırsız ve yeteneksiz bir Arap”tır.

Kültürleşmede uyumdan söz edebilmek için birbirinden farklı iki kültürel dizgenin etkileşimi ön koşuldur. Kültürleşme, Razika için hiç bitmeyen bir süreç olarak köken kültüründe ve ev sahibi kültürde keşfettiği dünyada bilişsel ve yansıtıcı bir etkinliktir; iki kültür arasındaki fiziksel ve sembolik etkileşimler sonucunda varlık bulur ve uyum, ona temel kişilik kazandıracak bir içerik halini alır. Bu süreçte, sosyokültürel ve psikolojik uyum düzleminde, kimliğini oluştururken ev sahibi kültürel dizgedeki norm, davranış ve tutumları yeniden üretir, kültürel özellikleri içselleştirmek için iletişime odaklanır. Ev sahibi kültürün norm ve değerlerine uyum sağlayarak ya da sağladığı sanısına kapılarak yeni davranışlar kazanır, köken kültüründeki davranışlarını yeniden düzenler. Öncelikle Fransız kültüründen kendisine uygun özellikleri seçer. Fransızlar onu kendileriyle etkileşim ve iletişime geçtiği, içsel değerlerine ulaştığı ve yakınlaştığı ölçüde aralarına kabul edeceklerdir; ev sahibi kültürden aldığı özelliklerden bazılarını köken kültüründekilerin yerine koyar, böylece ev sahibi kültürün bir parçası olma yolunda ilerlediğine inanır.

Ev sahibi kültürün değerlerini benimseyerek saygı göstermesi Razika'nın yaşadığı toplumda kabul edilmesi ve gerçek bir "bourgeoise" olması için yeterli değildir. Irk ayrımının yapılmaması ve hak eşitliğinin de sağlanması gerekir. Aksi takdirde kültürlerarası çatışma kalıcı bir hal alır; hükmeden ve hükmedilen gruplar arasındaki ilişkiyi karakterize eder. Razika, köken kültürünü sürdürmek ya da ev sahibi kültüre uyum sağlamak yerine, bunlardan bağımsız olarak iki kültürü birbirine karıştırarak adeta yeni bir kültür yaratır. İşte ikili bir aidiyet yaşayan hibrit/melez insan olarak tam bu noktada güç kazanır; iki farklı toplumun kültür ve geleneklerini korur; içinde kendisine bir yer bulduğu sanısına kapıldığı toplumda, ırksal önyargılar nedeniyle tam kabul görmez. Köken kültürünün ana öğelerini korur ve ev sahibi kültür içinde iyi duyumsamasını ifade eden psikolojik uyum ve toplum içinde günlük yaşamdaki sosyokültürel uyum gerçekleşir. Gerçekte Razika'nın istediği tek şey, iki kültürü kendi düşünce süzgecinden geçirmek, uyum noktasında buluşturarak bir kimlik oluşturmak, kısacası kendi olmaktır. Oysa Fransızlar uyum konusunda Fransız-merkezli düşünür, ülkelere gelen göçmenleri olduğu gibi kabul etmez, kendilerine benzemelerini isterler.

Araştırma ve yayın etiği beyanı: Bu makale tamamıyla özgün bir araştırma olarak planlanmış, yürütülmüş ve sonuçları ile raporlaştırıldıktan sonra ilgili dergiye gönderilmiştir. Araştırma herhangi bir sempozyum, kongre vb. sunulmamış ya da başka bir dergiye değerlendirilmek üzere gönderilmemiştir.

Yazarların katkı düzeyleri: Makale tek yazarlıdır.

Etik komite onayı: Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

Finansal destek: Çalışmada finansal destek alınmamıştır.

Çıkar çatışması: Bu çalışma ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Research and publication ethics statement: This is a research article, containing original data, and it has not been previously published or submitted to any other outlet for publication. The author followed ethical principles and rules during the research process. In the study, informed consent was obtained from the volunteer participants and the privacy of the participants was protected.

Authors' contributions: The article is authored solely by one individual.

Ethics committee approval: Ethics committee approval is not required for the study.

Financial support: No financial support was obtained for this research.

Conflict of interest: There are no potential conflicts of interest related to this study.

Kaynakça

- Alarcon Zavala, M. (2020). *Donner du sens au processus d'acculturation: Le cas des immigrants latino-américains de Bruxelles et de Montréal*, <http://hdl.handle.net/2078.1/thesis:24960>, (Erişim Tarihi: 05.12.2022).
- Amin, A. (2012). Stratégies identitaires et stratégies d'acculturation: deux modèles complémentaires. *Alterstice*, 2(2), 103-116.
- Bajrektarevic, B. (2018). *L'école dans le processus d'acculturation des Secondos*, <https://doc.rero.ch/record/328618/files/bajrektarevicbrenda.pdf.pdf>, (Erişim Tarihi: 03.02.2023).
- Benabdallah, M.; Jolibert, A. (2013). L'acculturation: L'influence des sous-cultures d'origine et de la distance culturelle. *Décisions Marketing*, 72, 179-205.
- Benabdallah, M. (2017). *L'influence de l'acculturation sur le comportement du consommateur en fonction des sous-cultures d'origine: Une application aux immigrés algériens*. <https://theses.hal.science/tel-01558840>, (Erişim Tarihi: 08.12.2022).
- Berry, J.-W. (1989). Acculturation et adaptation psychologique. *La Recherche interculturelle*, Tome I, Harmattan, 135-145.
- Berry, John W.; Colette S. (2010). Acculturation, discrimination, and adaptation among second generation immigrant youth in Montreal and Paris. *International Journal of Intercultural Relations*, 34, 191-207.
- Camilleri, C. (1998). Identité et gestion de la disparité culturelle: Essai d'une typologie. *Stratégies identitaires*, Presses Universitaires de France, 86-110.
- Laëtitia, A ve De Sousa M. (2008). Etranger ici, étranger là-bas" Le discours identitaire des jeunes issus de l'immigration en France. *Synergies Monde*, 5, 17-27.
- Marti, P. (2008). Identité et stratégies identitaires. *Empan*, 71, 56-59. <https://www.cairn.info/revue-empan-2008-3-page-56.htm>, (Erişim Tarihi: 18.12.2022).
- Ogay, T. (2001). Comprendre les enjeux identitaires de l'intégration des migrants: l'apport de la psychologie sociale et interculturelle. C. Perregaux & T. Ogay & Y. Leanza & P. R. Dasen (Eds.) *Intégrations et migrations: Regards pluridisciplinaires*, L'Harmattan, 211-235.
- Rudmin, Floyd W. (2003). Critical History of the Acculturation Psychology of Assimilation, Separation, Integration, and Marginalization. *Review of General Psychology*, 3-37, <https://journals.sage-pub.com/doi/10.1037/1089-2680.7.1.3>, (Erişim Tarihi: 11.12.2022).
- Sturm, G. (2022). Parcours d'exil et trajectoires de vulnérabilité psychique: Du trauma à la narrativité. *L'Autre*, 23, 240-249.
- Tylor, E.B. (1876). *La civilisation primitive*, Tome 1, Reinwald.
- Wagner, A.-L. (2010). *Contribution au modèle d'acculturation interactif: Encourager l'individualisme pour lutter contre les discriminations*. <https://hal.univ-lorraine.fr/tel-01752672>, (Erişim Tarihi: 22.12.2022).
- Zehraoui, A. (1996). Processus différentiels d'intégration au sein des familles algériennes en France. *Revue française de sociologie*, 37(2), 237-261.
- Zitouni, R. (2005). *Comment je suis devenue une beurgeoise*, Hachette Littérature.

Bu eser Creative Commons Atf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

(This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License).